

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Kfv.VII.37.277/2022/6.
A tanács tagjai: Dr. Varga Zs. András a tanács elnöke
Dr. Remes Gábor előadó bíró
Dr. Magyarfalvi Katalin bíró
Dr. Farkas Katalin bíró
Dr. Cséffán József bíró
A felperes: felperes1
felperes2
cím1
A felperes képviselője: ügyvédi iroda1
ügyintéző: Dr. Olajos Csaba ügyvéd és
Dr. Pecsuvác Éva ügyvéd
cím2
Az alperes: Baranya Megyei Kormányhivatal
(cím3)
Az alperes képviselője: Dr. Nagy Amarilla kamarai jogtanácsos
A per tárgya: oktatási ügyben hozott BA/72/00841-2/2021. számú – módosított –
határozat, mint közigazgatási cselekmény jogszerűségének vizsgálata
A felülvizsgálati kérelemmel
támadott határozat: a Pécsi Törvényszék 7.K.700.880/2021/14. számú ítélete
A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: a felperes (15. sorszám alatt)

Rendelkező rész

A Kúria a Pécsi Törvényszék 7.K.700.880/2021/14. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy tizenöt nap alatt fizessen meg az alperesnek 12.000 (azaz tizenkettőezer) forint felülvizsgálati perköltséget, valamint az államnak – felhívásra – 70.000 (azaz hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes köznevelési intézmény 2020-ban fegyelmi eljárásokat folytatott két 7. osztályos tanulóval szemben, eljárásai eredményeként mindkettőjüket „kizárás az iskolából” fegyelmi büntetésben részesítette, határozatait pedig azonnal végrehajthatónak nyilvánította. Az egyik tanulót 2020. december 15-én reggel hazaküldték azzal, hogy a továbbiakban nem látogathatja az intézményt; ettől kezdve az átvételéig, 2021. január 25-éig a tanuló nem járt iskolába. A másik tanulót 2021. január 4-én levélben tájékoztatták arról, hogy a továbbiakban nem látogathatja az intézményt; ettől kezdve az átvételéig, 2021. február 22-éig ez a tanuló sem járt iskolába. Utóbbi tanuló törvényes képviselője 2021. január 21-én kérte a felperest és a fenntartót, hogy gyermeke legalább online bekapcsolódhasson az oktatásba. A felperes és a fenntartó sem az iskolalátogatást, sem az online bekapcsolódást nem engedélyezte.

[2] Az alperes hatósági ellenőrzést végzett a felperesnél, egyebek mellett a tanulói fegyelmi eljárás megszervezésére, lefolytatására és a döntéshozatalra vonatkozó rendelkezések megtartását vizsgálva. Az ellenőrzés megindításáról 2021. február 10-én értesítette a felperest, egyúttal tájékoztatta az ügyféli jogairól, a többi között arról, hogy az iratokba betekinthet, bármikor nyilatkozatot, észrevételt tehet. A hatósági ellenőrzés során a felperestől iratokat szerzett be, nyilatkozattételre hívta fel a felperes intézményvezetőjét. Megállapításait 2021. június 14-én feljegyzésben rögzítette, a hatósági ellenőrzést lezárta, egyidejűleg a felperessel szemben hivatalból eljárást indított, amiről már a felperest nem értesítette.

[3] Másnap, 2021. június 15-én meghozta a BA/72/00841-2/2021. számú, keresettel támadott határozatát, amellyel a felperest a hatósági ellenőrzés során feltárt jogsértések miatt 300.000 forint közigazgatási bírság megfizetésére kötelezte. Határozatának indokolásában a fenti fegyelmi eljárásokkal összefüggésben a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 58. § (3)-(5) és (13) bekezdéseinek, továbbá a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 53. § (1) és (2) bekezdéseinek, 54. § (1) bekezdésének, 56. § (1) és (3) bekezdéseinek, 57. § (1) bekezdésének, 58. § (1)-(3) bekezdéseinek, valamint 59. § (1) bekezdésének megsértését állapította meg. Rámutatott: a felperes mindkét tanuló esetében túllépte az egyeztető eljárást és a fegyelmi eljárásra vonatkozó, jogszabályban meghatározott határidőket. Jogellenesen nyilvánította a fegyelmi

döntéseit azonnal végrehajthatónak: a tanulók a cselekmények elkövetése és a felperes döntése között az intézményt látogatták, ezért az indokolások – miszerint a végrehajtás elmaradása a többi tanuló jogait súlyosan sértené – nem megalapozottak; a tanköteles tanulókkal szemben e fegyelmi büntetés egyébként sem lett volna végrehajtható az új tanulói jogviszony létesítéséig. A felperes egyik tanuló esetében sem igazolta az új iskola kiválasztásában történt segítségnyújtását.

[4] A határozatot az alperes a 2021. július 19-én kelt BA/72/00841-4/2021. számú határozatával akként módosította, hogy annak rendelkező részében a felperest a tanulói fegyelmi eljárás megszervezésére, lefolytatására és a döntéshozatalra vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése miatt kötelezte 300.000 forint közigazgatási bírság megfizetésére.

A felperes keresete, az alperes védekezése

[5] A felperes keresetében elsődlegesen az alperes határozatának megváltoztatásával jogsértése hiányának megállapítását, másodsorban a határozat megsemmisítését, harmadlagosan emellett az alperes új eljárásra kötelezését kérte. Egyebek mellett kifogásolta, hogy a határozata rendelkező részében nem állapított meg jogszabálysértést. Nem folytatta le az esetleges jogszabálysértés megállapításához szükséges eljárást, és elzárta őt attól, hogy megismerje a hatósági ellenőrzés eredményét, észrevételt tegyen, további bizonyítást indítványozzon. Mindkét tanuló magatartása (késsel fenyegetés, illetve folyamatos rendzavarás) a többi tanuló testi épségét, biztonságát, jogos érdekeit veszélyeztette, az azonnali végrehajthatóság pedig megelőzi a fegyelmi határozat végrehajtását korlátozó rendelkezéseket. Kérte intézményvezetőjének tanúként történő meghallgatását. A határozat módosítását követően úgy nyilatkozott, hogy a keresetét fenntartja, azt a módosító határozatra is kiterjeszti. Kifogásolta a módosító határozat kézbesítésének szabályszerűtlenségét.

[6] Az alperes védekezése a kereset elutasítására irányult, a határozatában kifejtett indokok alapján. Arra hivatkozott, hogy a módosító határozatában a felperes terhére rótt jogsértés megjelölését pontosította. A hatósági ellenőrzés eredménye alapján hozta meg a határozatát, amelynek során beszerzett valamennyi bizonyíték a felperestől származott, így azokat ismerte. A felperes a „kizárás az iskolából” fegyelmi büntetést tanköteles tanulók esetében az azonnal végrehajthatóvá nyilvánítás ellenére sem hajthatta volna végre az új tanulói jogviszony létesítéséig. A bizonyítási indítvány tekintetében kifejtette, hogy nincs olyan jelentős tény, amely ne állna rendelkezésre, és amelynek bizonyítására szükséges lenne meghallgatni az intézményvezetőt.

A jogerős ítélet

[7] Az elsőfokú bíróság a 2022. február 2-án kelt és jogerős ítéletével a felperes keresetét elutasította a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 88. § (1) bekezdés a) pontja alapján.

[8] Ítéletének indokolásában kifejtette: az alperes a tényállást helyesen állapította meg, abból helytálló jogi következtetésre jutott és megfelelő jogkövetkezményt alkalmazott.

Határozata a jogszabályoknak megfelel. A hatósági ellenőrzés során az alperes a felperest nyilatkozattételre hívta fel, a többi bizonyítékot maga a felperes szolgáltatatta, valamennyi, a vizsgálat szempontjából releváns iratot az alperes rendelkezésére bocsátott. Ezek tartalma előtte nyilvánvalóan ismert volt. Az alperes a hatósági ellenőrzést követően nyomban megindította a hivatalbóli eljárást, majd nyolc napon belül meghozta az érdemi döntését. Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 104. § (3) bekezdésére figyelemmel jogszerűen mellőzte a felperes értesítését a hatósági eljárás megindításáról. Alaptalanul hivatkozott a felperes az ügyféli, ezen belül a nyilatkozattételi jogának csorbítására. Az intézményvezető meghallgatására vonatkozó tanúbizonyítást mellőzte, mert attól nem volt várható a per mikénti elbírálása szempontjából releváns tényre vonatkozó, az iratokban nem szereplő további információ. Az Nkt. 58. § (5) bekezdés utolsó mondata értelmében az azonnali végrehajthatóságra vonatkozó, az 58. § (13) bekezdésében foglalt rendelkezés tanköteles tanuló esetében a (4) bekezdés a)-e) pontjában felsorolt fegyelmi büntetések kiszabása esetén alkalmazható, azonnali végrehajtásnak kizárás esetén nincs helye. Márpedig a vizsgált fegyelmi eljárások tanköteles tanulók ellen indultak. Nem is volt észszerű a többi tanuló jogainak védelmére hivatkozva az azonnali végrehajtás elrendelése a cselekmények után csaknem fél évvel, miközben addig a tanulók az intézményt látogatták. A felperes helytelen jogértelmezése miatt a tanköteles tanulók hónapokig nem tudtak tankötelezettségüknek eleget tenni, még online oktatás formájában sem. Megalapozottnak ítélte az eljárási határidők megtartásával, a felperes iskolaválasztási segítségnyújtásával kapcsolatban az alperes határozatában tett megállapításokat is. Az alperes az alaphatározat rendelkező részének módosítása útján orvosolta a felperesnél feltárt konkrét jogsértések megjelölésének hiányosságát. A módosító és az alaphatározat együttesen mind a rendelkező részben, mind az indokolásban megfelelően, kellő részletességgel tartalmazza az alperes által megállapított jogsértéseket. A felperes a módosító határozat ellen keresetet nem terjesztett elő.

A felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelem

[9] A felperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet megváltoztatásával a közigazgatási cselekmény megsemmisítését, és a közigazgatási szerv új eljárás lefolytatására kötelezését, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte.

[10] Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti az Ákr. 5. § (1)-(2) bekezdéseit, 7. § (2) bekezdését, 43. § (1)-(2) bekezdéseit, 62. § (1)-(4) bekezdéseit, 63. §-át, 76. §-át, 80. § (1) bekezdését, 101. § (1) bekezdés a) pontját, 104. § (3) bekezdését, valamint a közigazgatási szabályszegések szankcióiról szóló 2017. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Szankciós tv.) 1. § (1) bekezdését, 2. § (1) és (2) bekezdéseit is. Az alperes megsértette a tisztességes hatósági ügyintézéshez fűződő jogát, mert a nyilatkozattételi jogát nem biztosította. Olyan eljárás eredményeként alkalmazott vele szemben szankciót, amelynek során a döntéshozatalt megelőzően nem ismerhette meg a terhére rótt cselekményeket, az azok elkövetését alátámasztó bizonyítékokat. Alapvető eljárási garancia, hogy a határozatot megalapozó bizonyítékokat az ügyfél megismerhesse, arra nyilatkozatot tehessen, függetlenül attól, hogy nyilatkozata befolyásolja-e a döntés tartalmát. Az alperes a hatósági ellenőrzés megállapításait az összetett tényállású ügyben, a határozat meghozatala előtt nem ismertette, ezzel elzárta őt az észrevételezés és a további bizonyítás indítványozásának lehetőségétől, egyúttal kiüresítette a jogorvoslati jogát. A jogerős ítélet ezzel ellentétes álláspontra

helyezkedik, ezért jogkérdésben eltér a Kúria Kfv.IV.37.936/2015/8. szám alatt közzétett (EBH2017. K.8. számú), a Kfv.II.37.217/2020/7. szám alatt közzétett és a Kfv.IV.37.119/2021/5. szám alatt közzétett határozatától. Az Emberi Jogok Európai Bírósága a Joos v. Svájc ügyben (43245/07.) hozott ítéletében kimondta, hogy az ügyfél nem lehet passzív alany a hatósági eljárásban.

[11] A határozat meghozatala előtt nem volt lehetősége állításai bizonyítására, az elsőfokú bíróság pedig mellőzte az általa felajánlott tanúbizonyítást és egy olyan feljegyzésben foglalt megállapításokra is hivatkozva döntött a terhére, amely előtte nem ismert. Bizonyítási indítványának elutasításával megakadályozta nyilatkozattételének pótlását, védekezését, és minden további vizsgálat nélkül egyoldalúan, az alperes által megállapított tényekre alapítva hozta meg ítéletét. A felek esélyegyenlőségének biztosítása nem valósult meg.

[12] Az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte az Nkt. 58. § (5) és (13) bekezdéseiben foglalt rendelkezéseket, a többi tanuló jogainak sérelmére róta a terhére az azonnali végrehajthatóság alkalmazását, miközben nem adta kellő indokát jogi álláspontjának. Ismétlődő testi sértés, élet kioltásra is alkalmas eszközzel tanulók, tanárok fenyegetése esetén a vétkes tanköteles tanuló tanuláshoz fűződő jogával szemben az összes többi tanuló jogai védelmének kell elsőbbséget élveznie. Az azonnali végrehajthatóság a tankötelezettségre tekintet nélkül alkalmazandó, ellenkező esetben a feltétel nélkül védendő tanulói érdekek szenvednek sérelmet, hiszen az Nkt. több helyen alapelvi szinten nevesíti a tanulók biztonságos környezethez való jogát. Az azonnal végrehajthatónak nyilvánítás esetén nem vehető figyelembe, hogy a tanuló utóbb nem követett el fegyelmi vétséget. Mindent megtett annak érdekében, hogy pedagógiai, és ne büntető intézkedéssel rendezzék a helyzetet.

[13] A jogerős ítélet sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét, a Kp. 2. § (1)-(4) bekezdéseit, 3. § (3) bekezdését, 79. § (1) bekezdését, 83. § (5) bekezdését, 86. § (1) bekezdését, valamint a Pp. 346. § (5) bekezdését. Az elsőfokú bíróság nem döntött valamennyi kereseti kérelmről, sőt iratellenesen azt állapította meg, hogy nem nyújtott be keresetet a módosító határozat ellen. Keresetkiterjesztésében ugyanis vitatta a módosító határozat kézbesítésére vonatkozó szabályok betartását, támadta az ezzel kapcsolatos kézbesítési kifogását elutasító hatósági döntést. A jogerős ítélet a keresetkiterjesztés figyelmen kívül hagyása miatt a Kúria Kpkf.V.40.526/2021/2. szám alatt közzétett határozatától is eltér.

[14] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Perköltséget számított fel. Kiemelte, hogy a felperes részére ügyféli jogainak gyakorlását megfelelően biztosította. A bizonyítás mellőzésére a perben jogszerűen került sor. A „*kizárás az iskolából*” fegyelmi büntetés a tanköteles tanulók esetében nem lehetett azonnal végrehajtható. A keresetkiterjesztés a per tárgyalásának részét képezte, annak tartalmát az elsőfokú bíróság figyelembe vette. Miután a felperes a hatósági eljárás során nem rendelkezett jogi képviselővel, a módosító határozatot a felperes és fenntartója részére szabályszerűen kézbesítette.

A Kúria döntése és jogi indokai

[15] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 118. § (1) bekezdésének alkalmazásával befogadta, majd az érdemi elbírálás eredményeként megállapította, hogy az – az alábbiak szerint – nem alapos.

[16] A Kúria az elsőfokú bíróság jogerős ítéletét a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó 108. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelem keretei között – a megjelölt jogszabálysértések mentén – vizsgálta felül. E körben mindenekelőtt kiemeli, hogy a felülvizsgálati bíróság vizsgálatának tárgya a jogerős ítélet és az annak meghozatalához vezető peres eljárás jogszerűsége. A közigazgatási eljárás és határozat jogszerűsége így már csak a jogerős ítélet tükrében, azon keresztül képezheti a felülvizsgálati eljárás tárgyát. Éppen ezért rendelkezik úgy a Kp. 117. § (3) bekezdése, hogy a felülvizsgálati kérelemben nem lehet hivatkozni új jogalapra és olyan új tényre, körülményre, amely nem volt az elsőfokú eljárás tárgya, míg a Kp. 120. § (5) bekezdése a felülvizsgálati eljárásban kizárja a bizonyítás felvételét, a Kúriának a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján kell döntenie.

[17] A felperes a közigazgatási hatósági eljárásra irányadó Ákr. függő hatályú döntésre (Ákr. 43. §), az ügyfél nyilatkozatára (Ákr. 63. §) és a bizonyítékok ismertetésére (Ákr. 76. §) vonatkozó rendelkezések megsértésére az elsőfokú bírósági eljárásban nem hivatkozott, e tekintetben az alperes határozata jogszerűségének vizsgálatát nem kérte. Így e kérdéseket az elsőfokú bíróság nem vizsgálhatta, nem is vizsgálta, ennél fogva pedig a jogerős ítéletet felülvizsgáló Kúria sem érinthette. Az Ákr. hatályával (Ákr. 7. §), a döntés formáival (Ákr. 80. §), a Szankciós tv. hatályával (Szankciós tv. 1. §), a közigazgatási szankciók alkalmazásával (Szankciós tv. 2. §) kapcsolatos rendelkezésekre a felperes a nála feltárt konkrét jogsértések megjelölésének hiányossága körében utalt, amely hiányosságot az elsőfokú bíróság megítélése szerint az alperes az alaphatározat rendelkező részének módosítása útján orvosolt. Ezt a megállapítást a felperes a felülvizsgálati kérelmében érdemben nem vitatta, ennek hiányában a Kúria ezzel a kérdéssel már nem foglalkozhatott. A felperes a hatóság tényállás-tisztázására (Ákr. 62. §) vonatkozó rendelkezés megsértésére a keresetében az eljárási határidők megtartásával, a felperes iskolaválasztási segítségnyújtásával kapcsolatos megállapításai körében hivatkozott, amely megállapításokat jogszerűnek elfogadó elsőfokú bírósági álláspont a felülvizsgálati kérelemben ugyancsak nem volt vitatott, így a Kúria ezt a jogszabályi hivatkozást sem tudta értékelni. Végül, a Kp. bíróság feladatát (Kp. 2. §), a felek kötelezettségeit (Kp. 3. §), a bizonyítási kötelezettséget (Kp. 79. §), valamint a jogsérelem közigazgatási eljárásban történő orvoslását (Kp. 83. §) szabályozó rendelkezéseit a felperes a felülvizsgálati kérelmében – mint megsértett jogszabályhelyeket – felhívta ugyan, azonban azokhoz konkrét, a jogerős ítélet jogszabálysértő jellegét alátámasztó indokolást egyáltalán nem fűzött, így e hivatkozásokat a Kúria elfogadni szintén nem tudta.

[18] A Kúria először a felperesnek az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésén nyugvó tisztességes hatósági ügyintézéshez fűződő jog megsértésére alapozott érvelését vizsgálta. Ez az alapjog kétségtől megköveteli, hogy az ügyfél gyakorolhassa ügymegismerési és ügyelőbbre-viteli jogosultságait (Ákr. 5. §). Amennyiben az eljárás hivatalbóli megindításáról szóló értesítés elmaradása megfosztja az ügyfelet olyan nyilatkozatok, bizonyítási indítványok megtételétől, amelyek ismeretében a hatóság érdemben másképpen döntött volna, úgy a hatóság mulasztása – az ügyféli jogok gyakorlásának korlátozása miatt – jogsértést eredményez. Ezt a jogsértést pedig a Kúria korábbi döntései szerint nem reparálja a jogorvoslati jogok érvényesítése sem (Kfv.IV.35.049/2015/7., Kfv.IV.37.940/2015/3.).

[19] A perbeli esetben azonban az elsőfokú bíróság megalapozottan állapította meg, hogy az alperes a felperes ügyféli részvételi jogait (ügymegismerési és ügyelőbbre-viteli jogosultságait) megfelelően biztosította, erre figyelemmel a tisztességes hatósági ügyintézéshez fűződő jogának megsértése nem merülhetett fel. A konkrét tényállás kapcsán

nem hagyható figyelmen kívül, hogy az alperes eljárását és határozatát hatósági ellenőrzés előzte meg. E körben kiemelendő, hogy az Ákr. 100. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a hatóságnak a hatósági ellenőrzést is a hivatalbóli eljárás szabályai szerint kell lefolytatnia. Ennek megfelelően a hatósági ellenőrzés megindításáról az alperes a felperest értesítette, ügyféli jogai gyakorlásának lehetőségéről és módjáról tájékoztatta. A felperes az ellenőrzés során felhívásra iratokat nyújtott be, intézményvezetője nyilatkozatot is tett. Miután az alperes a hatósági ellenőrzés során – éppen a felperes iratai, nyilatkozata alapján – jogsértést tapasztalt, megindította a hivatalbóli eljárást [Ákr. 101. § (1) bekezdés a) pont]. Kétségtelen, hogy a hivatalbóli eljárás megindításáról az ismert ügyfeleket a hatóságnak fő szabály szerint értesítenie kell. Azonban a törvény kifejezetten lehetővé teszi az értesítés mellőzését, ha az eljárás megindítása után a hatóság nyolc napon belül dönt [Ákr. 104. § (3) bekezdés a) pont]. Márpedig az alperes a hivatalbóli eljárás megindítását követő napon (lényegében azonnal) meghozta a keresettel támadott határozatát, így az ügyfél értesítésének mellőzését lehetővé tevő törvényi feltétel teljesült, az értesítés elmaradása tekintetében az alperest mulasztás nem terheli. Rámutat a Kúria, hogy az Ákr. 104. § (5) bekezdése azt is lehetővé teszi, hogy ha a hatósági ellenőrzés jogsértést tárt fel, és a döntés feltételei egyébként fennállnak, a hatóság az ügyben érdemben döntsön, és azt a jelenlévő ügyféllel nyomban közölje. Itt ugyan a felperes nem volt jelen a döntésnél, az alperes az Ákr. 104. § (5) bekezdését éppen ezért nem alkalmazhatta, nem közölhette vele nyomban a döntést. A döntés feltételei azonban fennálltak, az adott tényállás mellett az ügyféli jogok érvényesülésének vizsgálatakor a hatósági ellenőrzést és annak hivatalbóli eljárásba átfordulását egységben kellett szemlélni, így nem volt akadálya a nyolc napon belüli döntést lehetővé tevő szabály alkalmazásának.

[20] Az észrevételezés, illetve a további bizonyítás indítványozásának a lehetősége a felperes számára a hatósági ellenőrzés során mindvégig adott volt. A felperes e jogosultságainak sérelmét a keresetében és a felülvizsgálati kérelmében is úgy állította, hogy nem jelölte meg, mely észrevétele, illetve milyen további bizonyítás eredményezhetett volna az ügy érdemében más tartalmú döntést, a tényállás mely része nem kellően tisztázott, a megalapozott döntéshozatalhoz milyen adatra lett volna még szükség. Az alperes határozatában foglalt megállapítások a hatósági ellenőrzés során beszerzett, és nem vitatottan kizárólag a felperes által szolgáltatott bizonyítékokon alapultak, amelyeknek a felperes – miután egytől egyig tőle származtak – nyilvánvaló ismeretében volt. Összességében a felperes, mint ügyfél részvétele tehát biztosított volt, a felperes a határozat meghozatalát megelőzően teljeskörűen tisztában volt a jogsértés elkövetését alátámasztó bizonyítékokkal, felelősségének vitatására a hatóság érdemi döntésének meghozatala előtt – és nem csupán a jogorvoslat során – módja volt. Nem jogsértő, mert egyetlen szabállyal sem ellenkezik, hogy az alperes a hatósági ellenőrzést nem ismételte meg a hivatalbóli eljárás során. A Kúria ismételten rámutat: a tisztességes hatósági ügyintézéshez fűződő jogra is figyelemmel nincs akadálya, hogy a hatóság a hatósági ellenőrzést követően – az ügyfél értesítése nélkül – megindítsa a hivatalbóli eljárást és nyolc napon belül meghozza a határozatát, ha az ügyfél részvételi jogait (ügymegismerési és ügyelőbbre-viteli jogosultságait) biztosította az ellenőrzés során, a marasztalás alapjául szolgáló bizonyítékokat kizárólag az ügyfél szolgáltatta, és a döntés feltételei egyébként is fennállnak.

[21] A Kúria megvizsgálta a korábbi döntésekben kifejtett jogértelmezés érvényesülését a jogerős ítéletben. A Kfv.IV.37.936/2015/8. szám alatt közzétett (EBH2017. K.8. számú) határozatának elvi tartalma szerint a közigazgatási eljárás garanciális szabályainak a figyelmen kívül hagyása (megsértése) az ügy érdemére kiható jogszabálysértést eredményez akkor is, ha egyébként a garanciális szabályok betartásával is ugyanazon közigazgatási döntést hozná meg a hatóság. Ezt az általános elvet a Kúria lényegesen eltérő tényállású ügy kapcsán, eltérő jogkérdés mentén fejtette ki. A hivatkozott per tárgya a felperes önkormányzat által előterjesztett, erdő részleges igénybevétele és az

erdészeti hatóság engedélye nélkül igénybe vett területre fennálló helyreállítási kötelezettség alóli felmentés iránti kérelmet elutasító határozat volt, a vizsgált kérdés pedig a felperesi beavatkozó – az adott erdőrészleten található ingatlan tulajdonosa – ügyféli státusza elismerésének hiánya, közigazgatási hatósági eljárásból való mellőzése. Erre tekintettel – a Jogegységi Panasz Tanács Jpe.I.60.002/2021/7. számú határozatában kifejtettek szerinti ügyazonosság, az összevethető tényállás hiányában – a jogerős ítélet és a hivatkozott határozat közötti közvetlen ellentét elvi lehetősége sem merülhet fel, azokat ütköztetni nem lehet. Mindazonáltal hangsúlyozza a Kúria, hogy a perbeli esetben – a fentiek szerint – a közigazgatási eljárás garanciális szabályainak megsértése az alperes terhére nem volt megállapítható.

[22] A Kúria Kfv.II.37.217/2020/7. szám alatt közzétett határozatának elvi tartalma szerint az eljárás során beszerzett bizonyítékok ügyfél elé tárásának és a körben nyilatkozattételre történő felhívásának elmulasztása a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét jelenti, amennyiben utóbb a hatóság ezen ügyfélre nézve állapít meg határozatában – a beszerzett bizonyítékok alapján – fizetési kötelezettséget. Rámutat a Kúria, hogy ebben az esetben is jelentősen eltérő tényállású ügyről, kisajátítással összefüggésben felmerült járulékos költségek megtérítése kötelező határozat jogszerűségének vizsgálatáról volt szó. A Kúria a hivatkozott ügyben arról döntött, hogy a kisajátítást kérő felperesnek – ügyféli minőségéből következően – joga lett volna a bizonyítékok megismerésére és e körben nyilatkozattételre. A perbeli esetben ugyanakkor – amint azt fentebb már megállapította a Kúria – a bizonyítékokat kizárólag a felperes szolgáltatta, nyilatkozatát az alperes beszerezte, így a tényállások eltérősége miatt ellentét a közzétett határozattal összefüggésben ez esetben sem áll fenn.

[23] A Kfv.IV.37.119/2021/5. szám alatt közzétett határozat elvi tartalma a következő: a tisztességes eljáráshoz való jog alapvető eleme az ügyféli jogok biztosításának lehetősége, ennek megszegése az ügy érdemére kiható jogszabálysértést valósít meg, az ügy kimenetelétől függetlenül is, figyelemmel arra, hogy a sérelem nagysága eléri az Alaptörvény-ellenesség szintjét. Ebben az ügyben halgazdálkodási vízterületek különleges rendeltetésűvé nyilvánítása során a hatóság a megsemmisítést követő megismételt eljárás megindításáról a felperest, mint a halgazdálkodási vízterületek haszonbérletjét nem értesítette, ügyféljogainak gyakorlását a megismételt eljárásban nem biztosította. A hivatkozott ügyben ugyanakkor – szemben a perbeli üggyel – nem merült fel az Ákr. 104. § (3) bekezdés a) pontjának alkalmazhatósága (azaz a hivatalbóli eljárás megindításáról szóló értesítés mellőzhető volta), így itt sem azonos tények vagy legalább összevethető tényállás alapján és azonos jogkérdésben foglalt állást a Kúria.

[24] Minden alapot nélkülöz, hogy a felperes „*passzív alanya*” lett volna az alperes hatósági tevékenységének, éppen ellenkezőleg: abban aktív közreműködő volt. Más kérdés, hogy az alperes – pontosan az általa szolgáltatott bizonyítékok alapján – jogsértést állapított meg a terhére, amit sérelmez. Ez azonban alaptalan, mert a jogerős ítélet felülvizsgálati eljárásban sem cáfolt megállapítása szerint e bizonyítékokra figyelemmel a jogsértés megállapítása jogszerű volt.

[25] A felperes a perben az intézményvezetője tanúkénti meghallgatását annak bizonyítására indítványozta, hogy a fegyelmi eljárás szabályait megtartotta, jogsértést nem követett el. Azonban sem az elsőfokú, sem a felülvizsgálati eljárásban nem fejtette ki, hogy a meghallgatástól konkrétan milyen további, a saját maga által szolgáltatott bizonyítékokkal (köztük az intézményvezető által tett nyilatkozattal) egybevetve a határozatban írt megállapítások megcáfolására alkalmas információ lett volna várható. Ilyen körülmények között az elsőfokú bíróság nem volt köteles helyt adni a felperes indítványának, jogszerűen mellőzte a bizonyítás elrendelését, mert a felperes semmivel sem támasztotta alá, hogy az a

jogvita elbírálása szempontjából szükséges lenne [Kp. 78. § (1) bekezdés, Pp. 276. § (5) bekezdés]. Az elsőfokú bíróság – a jogerős ítélet indokolásából kiolvashatóan – nem a hatósági ellenőrzést lezáró feljegyzés, hanem a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján döntött. A felperes, miközben folyamatosan a további nyilatkozattétel, a védekezés lehetőségét hiányolta, bár annak akadálya nem volt, sem az alperes, sem az elsőfokú bíróság, sem a Kúria előtt nem tett olyan érdemi előadást, amely alapján az ügy más megítélés alá eshetne. Ezzel az eséllyel saját maga nem élt.

[26] Az elsőfokú bíróság az Nkt. 58. §-ában foglalt rendelkezések helyes értelmezésével állapította meg, hogy a tanköteles tanulókkal szemben a „*kizárás az iskolából*” fegyelmi büntetés nem lett volna azonnal végrehajthatónak nyilvánítható. E döntésének – a felperes kifogásával szemben – kellő indokát adta a jogerős ítélet indokolásának [62]-[66] bekezdéseiben.

[27] Az Nkt. 58. § (4) bekezdés f) pontja szerint a fegyelmi büntetés lehet: „*kizárás az iskolából*”. Az (5) bekezdés utolsó mondata egyértelműen előírja, hogy a (4) bekezdés f) pontjában meghatározott fegyelmi büntetés tanköteles tanuló esetében nem hajtható végre az új tanulói jogviszony létesítéséig. Ez a szabály a Kúria értelmezésében olyan kogens rendelkezés, amelytől eltérni nem lehet. Nem csak azt zárja ki, hogy az ilyen fegyelmi határozat a véglegessé válását követően (legalábbis az új tanulói jogviszony létesítéséig) végrehajtható legyen [Nkt. 58. § (13) bekezdés 1. fordulat], hanem azt is, hogy azonnal végrehajthatónak nyilvánítható legyen [(13) bekezdés 2. fordulat], hiszen az azonnal végrehajthatónak nyilvánítással a nevelési-oktatási intézmény megkerülhetné az egyértelmű jogalkotói akaratot. Rámutat a Kúria, hogy a szóban forgó helyzetre nézve a jogalkotó a felülvizsgálati kérelemben is bemutatott érdekmérlegelést (a köteleességszegés súlya, egy tanuló tanuláshoz fűződő jogával szemben az összes többi tanuló jogai, utóbbi jogok garanciális jellege stb.) előre, általános jelleggel elvégezte, és úgy döntött, hogy kizárás esetén a tanköteles tanuló jogviszonyának folytonossága élvez elsőbbséget.

[28] Az Alaptörvény 28. cikke szerint a jogszabály célját és az Alaptörvénnyel való összhangot is szem előtt tartva a Kúria a következőkre mutat rá. Az Alaptörvény XI. cikk (1) bekezdése minden magyar állampolgár számára biztosítja művelődés jogát, illetve ennek részeként a XI. cikk (2) bekezdése szerinti ingyenes és kötelező alapfokú oktatás igénybevételének jogát. Az Alaptörvény XVI. cikk (3) bekezdése előírja, hogy a szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni; e kötelezettség magában foglalja gyermekük taníttatását. Az Nkt. 45. § (1) bekezdése szerint Magyarországon – az e törvényben meghatározottak szerint – minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni, tankötelezettségét teljesíteni, az (5) bekezdés értelmében a tankötelezettség – fő szabály szerint – iskolába járással teljesíthető. A felperes az azonnal végrehajthatónak nyilvánítással a tanulók Alaptörvényben rögzített jogainak gyakorlását, Alaptörvényben és Nkt.-ben meghatározott tankötelezettségének teljesítését akadályozta, hiúsította meg, ami (különös tekintettel arra, hogy a felperes az új iskola kiválasztásában történő segítségnyújtást is elmulasztotta) megengedhetetlen. A felülvizsgálati kérelemben írtakkal összefüggésben kiemeli a Kúria, hogy sem az alperes, sem az elsőfokú bíróság nem a határozathozatalt követő, hanem az azt megelőző tanulói magatartásra utalt, amikor a cselekmények elkövetése és a felperes döntése közötti időszak tükrében egyébként sem tartotta meggyőzőnek a felperes indokait az azonnali végrehajthatóság körében. A felperes pedagógiai erőfeszítései önmagukban lehetnek helyesek, ám azok eredménytelensége a kizárás fegyelmi büntetés azonnali végrehajtását nem teszi jogszerűvé.

[29] A határozat módosítása tekintetében a Kúria rámutat arra, hogy a per tárgya nem az alap, és nem is a módosító, hanem egységesen a módosított határozat, ennek a jogszerűségét kell vizsgálnia a bíróságnak. Ez a perbeli esetben meg is történt, az elsőfokú

bíróság a felperes kiterjesztett keresetét ténylegesen elbírált [Kp. 86. § (1) bekezdés], amiről a jogerős ítélet jogi indokolásában számot is adott [Kp. 84. § (2) bekezdés, Pp.346. § (5) bekezdés]. Az eljárás tisztességességét garantáló alapjogok [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés] ezért nem sérültek. Az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy az alperes az alaphatározat rendelkező részének módosítása útján orvosolta a felperesnél feltárt konkrét jogszabálysértések megjelölésének alaphatározatbeli hiányosságát. A módosító és az alaphatározat együttesen mind a rendelkező részben, mind az indokolásban megfelelően, kellő részletességgel tartalmazza az alperes által megállapított jogsértéseket {jogerős ítélet Indokolás [58]}.

[30] A módosító határozat kézbesítésére vonatkozó szabályok megsértésére vonatkozó hivatkozása kapcsán a felperes nem mutatta be, hogy a joghatályos közlés – állított – elmaradása pontosan milyen módon érintette a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz fűződő jogát (az 1/2019. Közigazgatási-munkaügyi jogegységi határozat II. pontjának megfelelően), különös tekintettel arra is, hogy keresetét a módosított határozattal, a felperesnél feltárt, és a módosítás folytán a határozat rendelkező részében is konkrétan megjelölt jogsértések megállapításával összefüggésben az elsőfokú bíróság – a fentiek szerint – érdemben elbírált.

[31] A Kúria ebben a vonatkozásban is megvizsgálta a korábban közzétett határozatainak jogértelmezését. A Kpkf.V.40.526/2021/2. szám alatt közzétett határozat alapjául szolgáló ügyben a hatóság a behajthatatlan követeléshez kapcsolódó áfa visszatérítésére irányuló kérelmet elutasító határozatot helybenhagyó, keresettel támadott határozatát a per során módosította, az elsőfokú határozatot megsemmisítette és az elsőfokú adóhatóságot új eljárás lefolytatására utasította, a felperes pedig bejelentette, hogy a keresetét kiterjeszti az alperes módosító határozatára. Ezzel összefüggésben a Kúria álláspontja az volt, hogy nincs olyan végleges döntés, mellyel szemben az eljárás folytatható lenne: a megsemmisítő és az elsőfokú adóhatóságot új eljárás lefolytatására utasító döntés nem tekinthető végleges és ekként bírósági felülvizsgálattal támadható döntésnek, ez pedig kizárja a felperes keresetének érdemi vizsgálatát. Elvi éllel arra mutatott rá, hogy bár a Kp. 83. § (5) bekezdése alapján a felperes keresetének fenntartása mellett ki is terjesztheti azt a jogsérelem elhárítása érdekében megvalósított új közigazgatási cselekményre, ha nézete szerint a jogséremlme nem nyert a megvalósított közigazgatási cselekmény által orvoslást, ezt azonban csak olyan döntéssel szemben teheti meg, amellyel szemben a bírósági felülvizsgálat lehetősége biztosított. A perbeli ügyben azonban nem kétfokú közigazgatási eljárás folyt, a módosítás során nem hoztak megsemmisítő és új eljárás lefolytatására utasító határozatot, és szóba sem került, hogy a módosító határozat ne lenne bíróság által felülvizsgálható döntés. Kétségtelen tény – amint azt az elsőfokú bíróság megalapozottan megállapította –, hogy a felperes a módosító határozat ellen önálló keresettel nem élt, de az is, hogy az elsőfokú bíróság a módosított döntés (a módosítás folytán a határozat rendelkező részében is konkrétan megjelölt jogsértések megállapításának) jogszerűségét megvizsgálta és arról számot adott a jogerős ítéletében. A korábban közzétett döntéssel ezért nem volt ellentétes az ebben az eljárásban felülvizsgált ítélet.

[32] Minderre tekintettel a Kúria az elsőfokú bíróság jogerős ítéletét a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A döntés elvi tartalma

[33] *I. A tisztességes hatósági ügyintézéshez fűződő jogra is figyelemmel nincs akadálya, hogy a hatóság a hatósági ellenőrzést követően – az ügyfél értesítése nélkül – megindítsa a hivatalbóli eljárást és nyolc napon belül meghozza a határozatát, ha az ügyfél részvételi jogait (ügymegismerési és ügyelőbbre-viteli jogosultságait) biztosította az ellenőrzés során, a marasztalás alapjául szolgáló bizonyítékokat kizárólag az ügyfél szolgáltatta, és a döntés feltételei egyébként is fennállnak.*

II. Tanköteles tanuló esetében a „kizárás az iskolából” fegyelmi büntetés nem hajtható végre – ezért nem is nyilvánítható azonnal végrehajthatónak – az új tanulói jogviszony létesítéséig.

Záró rész

[34] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 107. § (1) bekezdése alapján – a felperes kérelmére – tárgyaláson bírálta el.

[35] Az alperes költségeinek megfizetésére a felperes a Kp. 35. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. § (1) bekezdése, valamint a Kp. 35. § (1) bekezdés a) pontja alapján köteles. A Kúria a felülvizsgálati perköltség viseléséről, összegéről a Pp. 82. § (1)-(3) bekezdéseire, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendeletben foglaltakra is figyelemmel döntött, megállapítva, hogy a felszámítás a jogszabályoknak megfelelő és arányos volt.

[36] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 62. § (1) bekezdés h) pontjában biztosított tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt, az Itv. 39. § (3) bekezdés d) pontjában és 50. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű felülvizsgálati eljárási illeték viselésére a felperes a Pp. 101. § (1) bekezdése, valamint 102. § (1) bekezdése alapján köteles.

[37] A Kúria által hozott határozat ellen felülvizsgálatnak a Kp. 116. § d) pontja alapján nincs helye.

Budapest, 2022. június 14.

Dr. Varga Zs. András s.k.
a tanács elnöke

Dr. Remes Gábor s.k.
előadó bíró

Dr. Magyarfalvi Katalin s.k.
bíró

Dr. Farkas Katalin s.k.
bíró

Dr. Cséffán József s.k.
bíró